

MEZARLARIN ÇIĞLIĞI

Prens, yargıç koltuğuna bağdaş kurup çömelmiş, ülkesinin akıllı kişileri de sağındaki ve solundaki yerlerini almıştı. Kırışık yüzlerinde kitapların ve İncil'in yaklaşımlarının ifadesi vardı. Çevresinde askerler, kılıçlarını kınından çekmiş, mızraklarını havaya kaldırmış ayakta duruyorlardı, insanlar, kimileri merakından sadece seyretmeye, kimileri de yakınlarının suçlarına verilecek cezayı merakla beklemeye gelmişlerdi. Tümü boyunlarını bükmüş, bakışlarını yere çevirmiş ve nefeslerini tutmuştu. Sanki Prens'in gözlerinde, nefislerine ve kalplerine korku salan ve onları panikleten bir güç vardı. Sonunda kurul tamam olup duruşma saati gelince Prens elini havaya kaldırıp yüksek sesle:

“Suçluları teker teker huzuruma getirin ve suçlarını söyleyin” diye bağırdı.

Bunun üzerine zindanın kapısı açıldı ve tıpkı yırtıcı hayvanın esnemek için iki çenesini açtığı anda ortaya çıkan boğazı gibi bir görünüm arz eden zindanın karanlık duvarları görüldü, içeriden, tutukluların inilti ve ağlama sesleri eşliğinde pranga ve zincir sesleri yükseliyordu. Orada bulunanlar, bu mezarın derinliklerinden ölüm avını çıkarken görebilmek için, adetâ yasanın bir an önce uygulanmasını isteyen bakışlarını o tarafa çevirip boyunlarını uzattılar.

Bir süre sonra iki asker zindanın kapısında görüldü. Yanlarında kolları kelepçeli bir delikanlı vardı. Çatık kaşları ve gerilmiş yüz hatları, delikanlının onurlu bir kişiliğe sahip yürekli biri olduğunun göstergesiydi. Askerler, delikanlıyı mahkemenin ortasında durdurup kendileri biraz geriye çekildiler. Prens bir süre bakışlarıyla delikanlıyı süzdükten sonra:

“Sanık makamında değil de sanki onurlu bir konumdaymış gibi başı dik vaziyette karşımda duran bu adamın suçu nedir?” diye sordu.

Yardımcılarından biri cevap vererek:

“O çok alçak bir katildir” dedi. “Dün, Prens’in bir görev için köylere çıkmış olan komutanlarından birinin yolunu keserek öldürdü. Kurbanın kanına boyanmış kılıç daha elindeyken yakalandı.

Bunun üzerine Prens, tahtından öfkeyle şöyle bir hareket etti. Gözleri öfkeden ateş saçıyordu. Avazı çıktığı kadar bağırarak:

“Onu zindana geri götürüp zincire vurunuz. Yarın sabah olunca kendi kılıcıyla boynunu kopartınız ve cesedini de çöle atınız ki kartallar ve yırtıcı hayvanlara yem olsun, leşinin kokusunu da rüzgâr, ailesinin ve sevenlerinin burnuna taşınsın.”

Delikanlı zindana geri götürülürken insanlar onu üzüntülü bakışlarla ve derin iç çekmelerle izlediler. Çünkü o, ömrünün baharında, yakışıklı ve babayiğit bir delikanlıydı.

İki asker yeniden zindanın çıkış kapısında göründüler. Bu kez güzel yüzlü, zayıf bedenli bir genç kıızı getiriyorlardı. Genç kızın güzel yüzü, ümitsizlik ve çaresizlikten dolayı sararmış, gözlerini yaşlar kaplamış, pişmanlık ve üzüntü boynunu bükmüştü.

Prens, genç kıızı bakışlarıyla süzüp dedi ki:

“Karşımızda adetâ gerçeğin yanında gölgenin duruşu gibi duran, bir deri bir kemik bu kadın ne yapmış?”

Askerlerden biri şöyle cevap verdi:

“O fahişe bir kadındır. Kocasını bir gece ani bir baskınla onu dostunun kolları arasında bulmuş, dostu kaçınca onu askerlere teslim etmiş.”

Bunun üzerine Prens, kadına dik dik baktı. Kadın utancından başını öne eğmişti. Prens, sonra, sert ve güçlü bir ses tonuyla:

“Onu zindana geri götürün” dedi. “Dikenli bir yatağa yatırın ki, belki ayıbıyla kirlettiği yatağı hatırlar. Sonra sirkeyi acı hıyar suyuyla karıştırarak ona içirin ki, belki yasak öpücüklerin tadını hatırlar. Sabah olunca da onu çırılçıplak bir hâlde kent dışına

sürükleyiniz, taşıyarak öldürünüz, cesedini de orada bırakınız ki kurtlar etiyle bayram yapsın, solucanlar ve böcekler de kemiklerini kemirsin.”

Orada bulunanlar, kimi Prens'in adalet anlayışından hoşnut, kimi genç kadının solgun çehresinin güzelliği ve yürek sızlatan bakışlarının tatlılığı karşısında üzüntülü bir hâlde genç kadına bakarken, genç kadın zindanın karanlığında gözden kayboldu.

İki asker üçüncü kez görünerek güçsüz bir ihtiyarı getirdiler. Adam, eskimiş elbisesinin eteklerinden adetâ iki parça görünümünde tir tir titreyen dizlerini çeke çeke, korkudan dört bir yana bakışlar atarak yürüyordu. Yürek sızlatan bakışlarında sefalet, yoksulluk ve mutsuzluğun ifadesi okunuyordu.

Prens ona doğru dönüp nefret dolu bir sesle;

“Canlılar arasında ölü gibi duran bu pisliğin suçu nedir?” diye sordu.

Askerlerden biri cevap vererek dedi ki:

“O bir hırsızdır. Geceleyin manastıra girmiş, ehli takva rahipler onu yakalamışlar ve elbisesinin içinde kutsal sunaklarının kabını bulmuşlar.”

Bunun üzerine Prens ona, aç kartalın kanatları kırık serçeye bakışı gibi bakarak şöyle bağırdı:

“Onu zindanın derinliklerine indirin ve zincire vurun. Sabah olunca onu alıp yüksek bir ağaca kadar sürükleyin ve keten iplerle asın. Cesedini yerle gök arasında asılı vaziyette bırakın ki, tabiatın unsurları o günahkâr parmaklarını lime lime etsin ve rüzgârlar çürümüş, organlarını oraya buraya saçsın.”

O insanlar birbirlerinin kulağına, “Bu çelimsiz kâfir manastırın kutsal kabını çalmaya nasıl yeltenebilmiş ki?!” diye fısıldarken hırsız zindana götürdüler.

Prens yargıç kürsüsünden indi. Akıllı kişiler ve hukuk adamları da onu izledi. Askerler önünden ve arkasından yürüdüler. İzleyiciler dağıldılar. Geriye kala kala tutukluların feryatları ve ümitsizlerin duvarlara gölge misali dalga dalga vuran iniltileri kaldı.

Bütün bunlar olup biterken ben, aynanın yürüyen karaltıların önünde duruşu gibi duruyor, insanların yine insanlar için ortaya koydukları yasaları, insanların adalet sandıkları şeyi düşünüyor; varlığın anlamını aramak üzere hayatın sırlarına dalıyordum. Sonunda düşüncelerim tan yeri çizgilerinin siste kayboluşu misali dağılınca, oradan çıkarak kendi kendime dedim ki: “Otlar topraktaki elementleri emer, kuzu otları yer, kurt kuzuyu parçalar, gergedan kurtu öldürür, aslan gergedanı avlar, ölüm aslanı ortadan kaldırır. Acaba ölümü yenecek ve bu zulüm zincirini ölümsüz bir adalet hâline getirecek bir güç var mıdır? Bütün bu iğrenç nedenleri güzel sonuç hâline çevirebilecek bir güç var mıdır? Var mıdır bir güç, hayattaki bütün unsurları avucuyla yakalayıp gülümseyerek bağrına basacak; tıpkı denizin bütün akarsuları şarkı söyleyerek kendi derinliklerine geri göndermesi gibi? Acaba bir güç var mıdır, katili ve kurbanını, zina yapan kadınla dostunu, hırsızla kendisinden çalınanı Prens’in mahkemesinden daha yüce ve ulu bir mahkeme önüne çıkartacak?”

Ertesi gün kentten çıkıp tarlalar arasında dolaşım. Buralarda sessizlik insana huzur veriyor, atmosferin temizliği, dar sokakların ve karanlık çökmüş evlerin ürettiği ümitsizlik ve çaresizlik mikroplarını öldürüyor. Vadinin eteğine vardığımda şöyle bir çevreme bakındım, bir de ne göreyim, bir sürü akbaba, karga ve kartal bir uçuyor bir iniyordu. Gökyüzü bu kuşların ötüş ve kanat çırpış sesleriyle dolmuştu. Merak edip biraz ilerlediğimde karşıda yüksek bir ağaca asılı bir adam cesedi; recm edilerek öldürüldüğü taşların arasında yere serilmiş çıplak bir kadın vücudu ve başı gövdesinden koparılmış bir vaziyette bir gencin kanlar içindeki bedenini gördüm.

Manzaranın korkunçluğu basiretimi kalın bir siyah peçeyle bağlamış bir hâlde durup baktım; ancak kana bulanmış cesetler

arasında ölümün dimdik ayakta duran korkunç silüetinden başka bir şey göremedim. Kulak verdiğimde beşer yasalarının avları çevresinde dönüp duran kargaların ötüşüne karışmış yok oluşun uğultusudan başka bir şey duyamadım.

Üç insan oğlu dün yaşamın kollarında iken kendilerini ölümün avuçlarında buldular.

Bu üç kişi, beşerin örfüne göre namusa hanel getirdiler ve böylece kör kanun da elini uzatıp onları acımasızca ezip geçti.

Cehalet, bu üç insanı, güçsüz oldukları için suçlu saydı; kanun da güçlü olduğu için onları öldürdü.

Bir adam bir başka adamı öldürünce insanlar “bu katildir” dediler. Prens onu öldürünce ise, “bu adil bir prens” dediler.

Manastırı soymaya kalkan bir adam için insanlar “bu tehlikeli bir hırsız”; Prens onun hayatını gasbettiğinde ise “bu yüce bir prens” dediler.

Bir kadın kocasına ihanet edince insanlar onun için “bu namussuz bir orospu”; ancak Prens onu çırılçıplak yürütüp sivri kayaların üzerinde recmedince prens için “Bu çok şerefli bir prens” dediler.

Kan dökmek haramdır, peki onu prens için kim helal kıldı?

Malları gasbetmek suçtur, peki canları gasbetmeyi kim erdeme çevirdi?

Kadınların ihaneti çok çirkindir, ama bedenleri taşıyarak öldürmeyi kim güzele çevirdi?

Kötülüğe daha büyük bir kötülükle karşılık verip “İşte kanun bu” mu diyeceğiz? Ahlâksızlığın üzerine daha büyük bir ahlâksızlıkla gidip “İşte ahlâklılık bu” mu diyeceğiz? Suçu, daha büyük bir suç işleyerek ortadan kaldırıp “İşte adalet bu” mu diye bağıracağız?

Prens hayatında hiçbir düşman öldürmedi mi? Güçsüz tebasından birinin hiç malını mülkünü gasbetmedi mi? Güzel bir

kadının ırzına hiç geçmedi mi? Kendisi bütün bu yasaklara hiç ilişmemiş de mi katili idam etmek, hırsızı asmak, zina yapan kadını taşıyarak öldürmek kendisine caiz oluyor?

Peki bu hırsızı ağaca asanlar kimler?! Bunlar gökten inme melekler mi, yoksa ellerinin ulaştığı her şeyi çalıp çırpan kişiler mi?

Peki bu katilin başını kim kesti?! Peygamberler mi, yoksa buldukları her yerde ölüm saçan ve kan döken askerler mi?

Peki bu zina yapan kadını kim taşıyarak öldürdü?! Korunaklarından gelen iffetli zahit kişiler mi bunlar, yoksa karanlık çökünce her tür rezaleti işleyen, her tür kötülüğe bulaşan insanlar mı?

Kanun...Nedir kanun? Kim görmüş onun gökyüzünün derinliklerinden güneşin ışığıyla birlikte indiğini? Hangi insanoğlu Allah'ın kalbini gördü de kulları için ne dilediğini öğrendi? Meleklerin insan içine çıkıp da "Güçsüzleri hayat ışığından mahrum bırakınız, suç işleyenleri kılıçtan geçiriniz, günaha girenleri demirden ayaklarla eziniz" diye bağırdıkları hangi nesil zamanında olmuştur?

Böylesi düşünceler başıma üşüşüp duygularıma ortak olurken, yakınlarımda bir ayak sesi duydum. Dönüp baktığımda ne göreyim, ağaçlar arasında bir genç kız, çekine çekine ve korkudan etrafına bakına bakına üç cesede doğru ilerliyordu. Delikanlının kesik başını görünce acıdan bir çığlık atıp yanına çöktü, titreyen kollarıyla ona sarıldı, gözleri yaşla dolup taşmaya, parmak uçlarıyla delikanlının kıvrım kıvrım saçlarını okşamaya, yüreğinin derinliklerinden yükselen acıklı bir sesle ağlamaya başladı. Ağlamaktan bitkin düşüp iç çekmeye geçince, hemen elleriyle toprağı kazmaya yöneldi. Böylece geniş bir mezar kazdıktan sonra yere serilmiş delikanlıyı mezara çekip yavaşça yatırdı, kanlar içindeki kafasını omuzlarının arasına koydu, üstünü toprakla örttükten sonra, boynunu kopartan kılıcı mezarının başına dikti. Artık oradan uzaklaşacakken ona doğru ilerledim. Beni görünce korkudan irkilip panikledi. Sonra

başını önüne eğdi. Sıcak gözyaşları gözbebeklerinden yağmur gibi dökülüyordu. Göğüs geçirerek dedi ki: İstersen git beni Preense şikâyet et. Namusumu kurtaran adamın cesedini kurda kuşa, yırtıcı hayvanlara yem etmektense ölür ona kavuşurum daha iyi. Bunun üzerine ona şöyle cevap verdim:

“Benden korkmayın ey bahtsız kadın. Çünkü ben senin delikanlının bahtına senden daha önce ağladım. Sen gel de bana bu delikanlının senin namusunu nasıl kurtardığını anlat.”

İç çekişleriyle kesilen bir sesle dedi ki:

“Prensın komutanı vergi ve cizye toplamak için tarlalarımıza geldi. Beni görünce beğendiğini ifade eden korkunç bakışlarla bana baktı. Sonra yoksul babamın tarlasına, zengin birinin bile ödeyemeyeceği kadar yüksek bir vergi biçti, ardından Prensın malikânesine altın yerine zorla götürmek üzere beni tuttu. Gözyaşlarımla ona yalvardım, aldırmadı. Babamın yaşlılığını söyleyerek merhamet diledim, işe yaramadı. O zaman köyün erkeklerinden yardım dilemek üzere bağırdım. Bunun üzerine nişanlım olan bu delikanlı geldi ve beni onun acımasız ellerinden kurtardı. Son derece öfkelenen kumandan delikanlıyı öldürmek istedi, ama delikanlı ondan erken davranıp duvarda asılı olan eski bir kılıcı çekti ve kendi hayatını ve benim namusumu korumak amacıyla onu öldürdü. Onurlu bir kişi olduğu için, suçlu katiller gibi kaçmadı, tersine çok acımasız olan kumandanın cesedinin yakınında ayakta durup bekledi, sonunda askerler gelip zincire vurarak onu zindana götürdüler.”

Genç kız bunları söyleyip bana yürekleri parçalayan, acıları harekete geçiren bir bakış attı, sonra dönüp hızla uzaklaştı. Acıklı sesinin uğultuları, gökyüzünün dalgalanmaları arasında bir sarsıntı ve titreme meydana getiriyordu.

Kısa bir süre sonra çevreme baktığımda ömrünün baharında bir delikanlının, yüzünü giysileriyle gizlemiş bir hâlde ilerlediğini gördüm. Zinakâr kadının yanına vardığında durup abasını çıkardı ve onunla kadının çıplak uzuvlarını örttü, yanındaki hançerle yeri

kazmaya koyuldu, sonra kadını yavaşça taşıyıp, her bir avuç toprakla birlikte gözlerinden bir damla yaş akıtarak üstünü toprakla örttü. Bu işini bitirince oradaki çiçeklerden bir miktar kopartarak, onları başı eğik bir hâlde kabrine koydu. Tam gidecekken onu durdurup dedim ki:

“Bu günahkâr kadın senin neyin oluyor da Prens’in iradesine karşı gelerek, hayatını tehlikeye atarak onun parçalanmış cesedini gökyüzünün yırtıcı kuşlarından korumaya çalışıyorsun?»

Bana baktığında, ağlamaktan ve uykusuzluktan dolayı şişmiş göz kapakları onun üzüntüsünün ve acısının ne denli büyük olduğunu anlatıyordu. Acı acı göğüs geçirerek boğuk bir sesle dedi ki:

“Bu kadının taşlanarak öldürülmesine neden olan o mutsuz adam benim. Evler arasında oynadığımız o çocukluk günlerimizden itibaren o beni sevdi, ben de onu. Biz büyüdük, bizimle birlikte aşkımız da büyüdü ve bu aşk, gönüllerimizin duygularıyla kendisine hizmet ettiğimiz güçlü bir efendi hâline geldi. Bu efendi bizi kendisine çekiyor, biz de ruhtarımızın sırlarını kendisine veriyor, o da bizi bağına basıyordu.

Benim şehir dışında olduğum bir sırada babası onu istemediği bir adamla zorla evlendirmiş. Ben dönüp haberi duyunca, günlerim uzun kara bir geceye döndü, hayatım bitmek tükenmek bilmeyen acı bir savaş hâlini aldı. Duygularımla mücadele ediyordum, nefsimin arzularıyla savaşıyordum, sonunda bu arzular bana üstün geldi ve beni kör bir adamı gezdiren kişi gibi dolaştırdı. Sonunda gizlice sevgilime gittim. İstedğim topu topu gözlerinin ışığını görmek, sesinin nağmesini duymaktı. Onu tek başına, bahtına ağlarken, günlerine ağıt dökerken buldum. Birlikte oturduk. Suskunluk konuşmamız, iffet de aramızdaki üçüncü kişiydi. Bir saat oldu olmadı, birden kocası içeri girdi. Beni görünce, pis düşünceleri harekete geçerek acımasız elleriyle onun pürüzsüz boynundan yakalayıp avazı çıktığı kadar bağırdı:

“Gelin, gelin de bu zinakâr kadınla dostunu görün.”

Bunun üzerine komşular koştular, ardından haberi soruşturmak üzere askerler geldiler. O kaba elleriyle kadını onlara teslim etti, onlar da onu saçları başı dağınık, giysileri paramparça olmuş bir hâlde alıp götürdüler. Bana gelince, kimse bana ilişmedi. Çünkü kör yasalar ve köhnemiş gelenekler, zina yaptığında kadını cezalandırır, erkeği ise hoş görür.”

Delikanlı yüzünü giysileriyle gizleyerek kentin yolunu tuttu. Bense düşüncelere dalarak yerimde kalmış iç çekerek bakıyordum. İdam edilen hırsızın cesedi, hava ağaçların dallarını her salladığında biraz titriyordu. Bu hareketiyle sanki boşluktaki ruhlardan, gelip kendisini yere, yiğitliğin kurbanının ve aşk yolunda şehit düşen kadının yanına yatırması için yardım diliyor gibiydi.

Bir saat sonra eski püskü hırkalar içinde çelimsiz bir kadın görüldü. Asılmış adamın yanında durup ağlayarak göğsünü dövmeye başladı. Sonra ağaca tırmandı, dişleriyle keten ipleri kopardı, bunun üzerine ölü adam, ıslak elbise gibi yere düştü. Kadın aşağı indi, iki mezarın yanına bir mezar kazdı ve onu oraya koydu. Toprakla üstünü örttükten sonra iki tahta parçası aldı, bunlardan bir haç yaptı ve başının ucuna dikti. Geldiği yere doğru yönelince onu durdurup dedim ki:

“Sana ne ki ey kadın, bir hırsız gömmeye geliyorsun?”

Karamsarlık ve mutsuzlukla sürmelenmiş ve içine çekilmiş gözlerle bana bakıp dedi ki: “O benim çok iyi kocam, şefkatli yoldaşım ve çocuklarımın babasıdır... Kocam bir hırsız değildi, tam tersine manastırın arazilerini ekip biçen, buna karşılık rahiplerden, akşam bölüştüğümüz ve sabaha bir lokma bile kalmayan bir somun ekmekten başka bir şey almayan bir tarım işçisiydi.

Gençliğinden beridir manastırın tarlalarını alnının teriyle sular, bilek gücüyle bostanlarını ekerdi. Güçsüz düşüp, çalıştığı yıllar gücünü tüketince ve hastalıklar bedenini yoklamaya başlayınca onu işten atıp dediler ki: ‘Artık manastırın sana ihtiyacı kalmadı. Sen şimdi git de oğulların genç delikanlı oldukları zaman onları bize gönder, tarlalardaki senin yerini onlar alsınlar.’ Bu olay üzerine

kocam ağladı, beni de ağlattı, onlardan Hz. İsa adına merhamet diledi, melekler ve azizler adına onlara yalvardı. Ama ne ona, ne bana, ne de aç çıplak küçük çocuklarımıza acıyıp merhamete geldiler. Bunun üzerine kocam şehre gidip iş aradı, ama terslenerek geri döndü. Çünkü oradaki sarayların sakinleri, gücü kuvveti yerinde delikanlılardan başkasını işlerinde çalıştırmıyorlardı. Sonra yol kenarlarına oturup dilencilik yaptı, ama kimse ona bağışta bulunmadı, tersine yanından geçerlerken; ‘Uyuşuk ve tembel kişilere sadaka vermek doğru değildir’ diyorlardı.

Öylesine yoksul kalmıştık ki, çocuklarımızın açlıktan yerlerde kıvrandıkları, emzikteki çocuğumuzun mememi emdiği ama süt bulamadığı bir gece kocamın yüz hatları değişti, karanlıktan yararlanarak evden çıkıp, rahiplerin tarlalardan elde edilen mahsulü ve bağlardan elde edilen şarapları depoladıkları manastırın ambarlarından birine girdi. Bir çuval un sırtlanıp bize getirmeye koyulduğunda, birkaç adım atar atmaz papazlar uykularından uyanıp onu yakaladılar, iyice dövüp hakaret ettiler. Sabah olunca askerlere teslim ederek dediler ki; “O çok kötü bir hırsızdır. Manastırın altın kaplarını çalıyordu.” Bunun üzerine askerler onu zindana götürdüler. Sonra da, manastırın hizmetkâriyken alın teriyle topladığı mahsulün artıklarıyla çocuklarının karınlarını doyurmaya çalıştığı için onu daha sonra cesediyle kartallara yem olmak üzere darağacına götürdüler.”

Daha sonra yoksul kadın ayrılıp gitti. Kesik kesik konuşmasının hüznün veren karaltıları yükseliyor, sanki havanın oynadığı duman öbekleri gibi her bir yana hızla dağılıyordu.

Üç mezarın ortasında, bir yakınının mezarını ziyaret eden, bu ziyareti sırasında sarsıntı geçirip dili tutulan ve bu yüzden duygularını akıttığı gözyaşlarıyla ifade yoluna giden bir kişi gibi durdum. Düşünmeye ve olayları değerlendirmeye çalıştım; ama vicdanım buna dayanmadı. Çünkü vicdan tıpkı, yapraklarını karanlıkta kapayan ve nefeslerini gecenin ruhlarına üflemeyen bir çiçek gibidir.

Orada ben dururken, mezarların ince topraklarından, tıpkı vadilerin içlerinden sisin yükselmesi gibi acı çığlıkları yükseliyor, söyleyecek sözlerim için bana esin kaynağı olmak üzere kulaklarımda dalgalanıyordu.

Suskun bir hâlde durdum. Şayet insanlar suskunluğun ne anlama geldiğini kavramış olsalardı, ormandaki vahşi yaratıklardan daha çok, Tanrıya yakın olurlardı.

Orada iç çekerek durdum. Şayet iç çekişlerimin alevli nefesleri oradaki tarlaların ağaçlarına dokunacak olsaydı, ağaçlar hemen harekete geçip yerlerinden ayrılırlar, tabur tabur ilerlerler ve dallarıyla Prens ve askerlerine karşı savaşırlar, gövdeleriyle manastırın duvarlarını rahiplerin başlarına yıkarlardı.

Orada bakarak durdum. Bakışlarımla birlikte oradaki yeni mezarların kenarlarına merhametin tatlılığı ve üzüntünün acılığı dökülüyordu. Bu yeni mezarlardan biri bir delikanlıya aitti ki o delikanlı, güçsüz bir bakirenin onurunu canı pahasına savunmuş ve onu vahşî bir kurdun pençeleri arasından çekip kurtarmıştı. Bu yüzden onun boynunu, yiğitliğinin cezası olarak vurmuşlardı. O genç kız onun kılıcını, cehalet ve zulüm devletinde yiğitliğin akıbetinin ne olduğunu güneşe karşı anlatan bir sembol olarak kalmak üzere mezarının toprağına saptamıştı.

Bu mezarlardan diğeri bir genç kıza aitti. Nefsî istekler bedenini ele geçirmezden önce aşk dağlamıştı bu kızın yüreğini. Kalbi ölene dek sâdık kalmakta ısrar ettiği için taşlanarak öldürülmüştü. Sevgilisi genç kızın ölü bedeninin üstüne, maddenin gözlerini kör ettiği, cehaletin suskunlaştırdığı bir toplumda aşkı kutsal sayan canların akıbetinin ne olduğunu yavaş yavaş solup ölerek anlatması için kır çiçeklerinden bir demet bırakmıştı.

Bu mezarlardan üçüncüsü ise zavallı bir yoksulun mezarıydı. Manastırın tarlaları onun kollarındaki gücü tüketince rahipler de, yerine başka kollar görevlendirmek üzere onu kovmuşlardı. Küçük yavrularına ekmek getirebilmek için iş aramış; ama bulamamıştı.

Dilenerek bir ekmek parası kazanabileceğini ummuş; fakat olmamıştı. İçine düştüğü ümitsizlik onu, kendi beden gücü ve alınteriyle topladığı mahsulden az bir miktar almaya sevk edince onu yakalamışlar ve ödürmüşlerdi. Dul kalan eşi onun mezarına; gecenin dinginliğinde gökyüzündeki yıldızlardan, Hz. İsa'nın öğretilerini kılıçlara; boyunları uçurtmakta, keskin ağızlarıyla zavallı ve güçsüz insanların vücutlarını parçalamakta kullandıkları kılıçlara dönüştüren rahiplerin zulmüne tanıklık etmelerini istesin diye bir haç bırakmıştı.

Bu sırada güneş, sanki insanoğlunun yaptıklarından bıkmış ve onların zulümlerinden iğrenmişçesine alacakaranlığın ardında gözden kayboldu ve akşam, gölgenin ve dinginliğin ipliklerinden şeffaf bir örtü dokumaya başlayarak bu örtüyü doğanın cesedi üzerine serdi. Gözlerimi havaya kaldırıp ellerimi mezarlara ve üzerlerindeki sembollere doğru uzatarak sesim çıkabildiği kadar bağırdım:

“Ey yiğitlik! Toprağa saplanmış olan bu kılıç, senin kılıcıdır. Ey aşk! Ateşin dağlamış olduğu bu çiçekler, senin çiçeklerindir. Ey İsa! Gecenin karanlığının örtmüş olduğu bu haç, senin haçındır.

Cubran Halil Cubran (ER, 2014: 126-136)